

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-4

Adı

Cevaplayalım

Amaç

Evrendeki mükemmel düzeni gözlem yoluyla fark edip Allah'ın (cc) varlığı ve birliğini gözleme dayalı tahmin edebilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

20 dk.

Yönerge

Aşağıdaki kutucuklarda bazı ayetler numaralandırılarak verilmiştir. Kutucuk numaralarını kullanarak soruları cevaplayınız. Aynı kutucuğu birden fazla soru için kullanabilirsiniz.

1

"Ey insanlar! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Allah'tan başka size göklerden ve yerden rızık veren bir yaratıcı var mı?.."

(Fatır suresi, 3. ayet)

2

"Ve O, yaşatan ve öldüren; gecenin ve gündüzün değişmesi O'nun eseridir. Hâlâ aklınızı kullanmaz mısınız?"

(Müminun suresi, 80. ayet)

3

"Güneşi ışıkl, ayı da parlak kılan, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona (aya) birtakım menziller takdir eden O'dur..."

(Yunus suresi, 5. ayet)

4

"O, göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. O'nun eşi olmadığı hâlde nasıl çocuğu olabilir?.."

(Enam suresi, 101. ayet)

5

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı, yer ve gök kesinlikle bozulup gitmişti..."

(Enbiya suresi, 22. ayet)

6

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır."

(Al-i İmran suresi, 190. ayet)

7

"Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizlersiniz. Allah ise hiçbir şeye muhtaç değildir ve mutlak kemaliyle hep övgüye lâyık olan O'dur."

(Fatır suresi, 15. ayet)

8

"De ki: Gökleri ve yeri yoktan var eden, yedirdiği halde yedirilmeyen Allah'tan başkasını mı dost edineceğim..."

(Enam suresi, 14. ayet)

a) Hangi ayetlerde evrendeki düzenden bahsedilmektedir?

b) Tevhit inancına vurgu yapan ayetler hangileridir?

c) Düşünmeyi öğütleyen ayetler hangileridir?

ç) Hangi ayetlerde evrendeki bazı varlıkların özelliklerinden bahsedilmektedir?

d) Canlıların yaşamak için Allah'a (cc) ihtiyacı olduğunu vurgulayan ayetler hangileridir?

Değerlendirme

Aşağıdaki cümleleri bu etkinlikteki çalışmalarınızdan yola çıkarak tamamlayınız.

Bu etkinlikte evrendeki düzenle ilgili

fark ettim.

Bu etkinlikte Allah'ın (cc) varlığı ve birliği ile ilgili

fark ettim.

Bu etkinlikte tevhit inancıyla ilgili

fark ettim.

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-5

Adı

Güneş'i ve Ay'ı Gözlemliyorum

Amaç

Evrendeki mükemmel düzeni gözlem yoluyla fark edip Allah'ın (cc) varlığı ve birliğini gözleme dayalı tahmin edebilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

Malzemeler

Fotoğraf makinesi, cep telefonu, kamera vb.

40 dk.

Ön Hazırlık

1. Bir hafta boyunca Güneş'i ve Ay'ı gözlemleyiniz.
2. Aşağıda yer alan gözlem formunu doldurunuz.

Yönerge

1. Yaptığınız gözlemler sonucunda Güneş ve Ay'ın işleyen düzeni hakkında düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınıza paylaşınız.

"Güneş kendisine ait yerleşik bir düzene göre (yörüngesinde) akıp gider. Bu, çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir. Ay için de menziller belirledik; sonunda o, hurma salkımının (ağaçta kalan) yıllanmış sapı gibi olur. Ne güneşin aya yetişip çatması uygundur ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzüp gider." (Yasin suresi, 38-40. ayetler)

2. Yaptığınız gözlemleri bu ayetlerle ilişkilendirerek konuyu açıklayan bir paragraf yazınız.

GÜNEŞ-AY GÖZLEM FORMU

Güneş'i hangi saat aralıklarında görebildiniz?	1. Gün		Ay'ı hangi saat aralıklarında görebildiniz?	1. Gün	
	2. Gün			2. Gün	
	3. Gün			3. Gün	
	4. Gün			4. Gün	
	5. Gün			5. Gün	
	6. Gün			6. Gün	
	7. Gün			7. Gün	

Güneş'i hangi renkte gözlemlediniz?	1. Gün		Ay'ı hangi renkte ve evrede gözlemlediniz?	1. Gün	
	2. Gün			2. Gün	
	3. Gün			3. Gün	
	4. Gün			4. Gün	
	5. Gün			5. Gün	
	6. Gün			6. Gün	
	7. Gün			7. Gün	
Güneş'in görünümünde değişiklikler oldu mu?	1. Gün		Ay'ın görünümünde değişiklikler oldu mu?	1. Gün	
	2. Gün			2. Gün	
	3. Gün			3. Gün	
	4. Gün			4. Gün	
	5. Gün			5. Gün	
	6. Gün			6. Gün	
	7. Gün			7. Gün	
Bulunduğunuz konuma göre Güneş'in yönünde değişiklikler oldu mu?	1. Gün		Bulunduğunuz konuma göre Ay'ın yönünde değişiklikler oldu mu?	1. Gün	
	2. Gün			2. Gün	
	3. Gün			3. Gün	
	4. Gün			4. Gün	
	5. Gün			5. Gün	
	6. Gün			6. Gün	
	7. Gün			7. Gün	

Değerlendirme

Doldurmuş olduğunuz gözlem formlarından hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Güneş ve Ay'ın hareketlerinden yola çıkarak evrendeki düzenle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

- Gözlemlerinizin Allah'ın (cc) varlığı ve birliği ile ilişkisini kısaca açıklayınız.

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-6

Adı

Yazalım

Amaç

Tevhit inancına ilişkin sonuç çıkarabilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

20 dk.

Yönerge

Aşağıdaki ayetleri okuyunuz. Ayetlerden çıkardığınız mesajları boş bırakılan alanlara örnekteki gibi yazınız.

“Yeri döşeyen, onda oturaklı dağlar ve ırmaklar yaratan ve orada bütün meyvelerden çiftler yaratan O’dur. Geceyi de gündüzün üzerine O örtüyor. Şüphesiz bütün bunlarda düşünen bir toplum için ibretler vardır.” (Rad suresi, 3. ayet)

Bu ayetten çıkardığınız mesajlar:

- Allah (cc) kâinattaki her şeyin yaratıcısıdır.

●

●

“Güneşi aydınlatıcı, ayı ise aydınlık yapan, yılların sayısını ve hesaplamayı bilirsiniz diye ona menziller belirleyen O’dur. Allah bütün bunları hikmet ve fayda esasına göre yarattı. Bilme kabiliyetinde olanlar için de ayetlerini detaylı bir şekilde gözler önüne seriyor.” (Yunus suresi, 5. ayet)

Bu ayetten çıkardığınız mesajlar:

●

●

●

“Şüphesiz Allah, tohumu ve çekirdeği çatlatandır; ölüden diriye çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O hâlde (Hak’tan) nasıl dönersiniz!” (Enam suresi, 95. ayet)

Bu ayetten çıkardığınız mesajlar:

●

●

●

“Yedi göğü birbiriyle tam bir uygunluk içinde yaratan O’dur. Rahman’ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?” (Mülk suresi, 3. ayet)

Bu ayetten çıkardığınız mesajlar:

Değerlendirme

Evrendeki düzenle ilgili gözlemlerinizi ve Allah'ın (cc) varlığına ve birliğine işaret eden düşüncelerinizi örnekteki gibi listeleyiniz.

- Gündüz ve gece birbirini takip etmektedir.
- Hiçbir kitap yazarsız olmadığına göre evrenin de bir yaratıcısı vardır.

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-7

Adı

Okuyalım

Amaç

Evrendeki mükemmel düzeni gözlem yoluyla fark edip Allah'ın (cc) varlığı ve birliğini gözleme dayalı tahmin edebilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

30 dk.

Yönerge

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

AKIL ADASINDA BİR BAŞINA

Vakit iyice ilerlemişti. Allah'ın bir gece lambası, bir nurlu kandil gibi başımızın üzerine astığı Ay; kendisine tayin edilen yollarda süzülüp, Gırnata'nın gecelerinden, o serin mavi ışığı ile uyuyan şehri, El-Hamra'nın burçlarını, yeryüzünde parıldayan bir mücevher taşı gibi aydınlatıyordu. Geçip gitmiş, nar ve çiçek açmış portakal bahçelerinin arkasından uful edip batmıştı.

Sokaklarda, taş avlularda ve meydanlarda yakılan kandillerin yağları ise tükenmek üzereydi. Ayın bu görkemli sahnedeki çekilmesiyle, göklerin koyu lacivert kadifeden yüzü, saçılmış inci taneleri gibi yıldızlarla doldu. Kehkeşan belirdi. Yaratana, gökyüzündeki -sanki her bir odasını ayrı bir güneşin aydınlattığı- kudret sarayları, başını kaldırıp bakanların gözlerini kamaştıracak güzellikteydi.

Ve yıldızlar... Yıldızlar, İbn Tufeyl'e, eskiden işittiği bir hikâyeyi hatırlattı...

Allah'ın Elçisi'nin, (Her güzel selam ve dua onun için olsun. Âmin.) henüz yeryüzünü şerefleştirmesinden ve İslam'ı dünyanın başına -bir taç gibi- geçirmesinden yıllar önceymiş. Çöllerde yapayalnız yolculuk eden bir bedevi varmış.

Bu yalnız bedevi adam, çöllerin bulutsuz ve tozsuz gecelerinde, gök kubbenin; mücevher tırtıkları bir tas gibi görüldüğü ve yıldızların; insana elini uzatsan tutabilirsin hissi verecek kadar yakın zannedildiği vakitlerde, kendi kendine hep şöyle söylemiş: "Ey Allah! Çölde ayak izlerini görsem ama kendisini görmesem, oradan bir deve geçtiğini hemen anlarım. Şimdi ben yıldızları görüyorum ve biliyorum ki, sen kesinlikle varsın! Ama bilemiyorum, nasıl bir ilâhısın!"

İbn Tufeyl'e göre insan, yıldızlara sadece gözleri ile bakmamalıydı. Sadece gözleri ile bakanlar, orada korkutucu ateş toplarından başka bir şey göremezlerdi.

İnsan geceleri gök kubbeye, diri ve uyanık bir akıl ile bakmalıydı. Ancak o zaman, okumak ve yazmak öğrenmiş birinin, kağıtlar üzerindeki eğri büğrü işaretlerin ne anlama geldiğini bilmesi gibi yıldızlardan harflerle yazılmış bu kehkeşan kitabını anlayabilirdi...

Peki ama hiçbir öğreticinin hiçbir şey öğretmediği bir kimse, geceleri, diri ve uyanık bir akıl ile de olsa, yıldızlara baktığında orada ne görebilirdi?

Ve göklerin yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzü, ona ne söylerdi?

Ve o, ne anlardı?

İbn Tufeyl, onları ilk kez görüyormuş ve haklarında hiçbir şey bilmiyormuş gibi yıldızlara bakmaya çalıştı.

Doğrusu bu pek de kolay bir şey değildi. Yılların aklında biriktirdiği bilgiler, hele de alışkanlıkların insanın bakışını zorlaştıran kat kat tül perdeler gibi görüşünü kapatması, İbn Tufeyl'in yıldızlara, haklarında hiçbir şey bilmeyen biri gibi bakmanın nasıl bir şey olacağını düşünmesine engel oluyordu.

Bir kez daha gayret etti ama bu sefer onlara, gözlerini kapatarak bakmayı denedi!

Bu gök kubbede, her şey hareket halindeydi. Güneş, Ay, gezegenler ve bütün yıldızlar...

Onların isimlerini ve ne olduklarını bilsin ya da bilmesin, diri ve uyanık bir akıl ile başını kaldırıp bakan herkesin ilk fark edeceği şey de bu olurdu:

Hiç durmayan bir hareket!

Eğer bir yere gidiyor olsalardı, bir süre sonra onları görmeyecekti.

Eğer bir yerden geliyor olsalardı, bir süre sonra onları çok daha yakından ve çok daha büyük görecekti.

Öyleyse, dönüyor olmalıydılar!

"Elbette hiç kimsenin bir şey öğretmediği ama diri ve uyanık bir akla sahip kimse, dönmenin ve döndürmenin ne olduğunu bilir." diye düşündü İbn Tufeyl. Çünkü ya kendi etrafında ya bir ağacın etrafında mutlaka dönmüş, eline aldığı bir şeyi de döndürmüş olmalıdır. Fakat şeylerin ve eşyaların isimlerini bilmediği gibi, fiilleri de bilmediğinden, bunun dönmek olduğunu bilmez! Evet, her şey dönüyordu! Gökyüzünde her şey dönüyordu! Peki ama onları kim döndürüyordu?

"Hareket eden bir şeyi gören ve akıllı olan herkes, onu bir hareket ettiren olduğunu düşünebilir!" dedi İbn Tufeyl. "Yerden bir taş alıp havaya atsan, o taş ne kadar uzağa giderse gitsin onu hareket ettiren şey taşın kendisi değil onu fırlatıp atan eldir..."

Öyleyse, hiçbir öğreticinin öğretmesine gerek kalmadan, gökyüzünde ıpsız ve direksiz duran ama durmakla kalmayıp hareket eden Güneş, Ay ve yıldızları gören birisi, bütün bu işlerin kendi kendine olamayacağını düşünebilirdi.

bedevi: Çölde, çadırdaki yaşayan göçebe.

burç: Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı.

kandil: İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı.

Kehkeşan: Samanyolu.

uful etmek: Batmak, gözden kaybolmak, sönmek.

(Öze, 2023, 43-51)

1. Bu metinde evrendeki düzenle ilgili hangi örneklerle yer verilmiştir? Yazınız.

2. Metinde altı çizili ifadelerle anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

3. İnsan, Allah'ın (cc) varlığını ve birliğini kendi kendine bulabilir mi? Açıklayınız.

4. Bu metnin verdiği mesajı bir cümle ile özetleyiniz.

Değerlendirme

Bu metinden hareketle aşağıdaki ifadelerden hangilerine ulaşılabilir? İşaretleyiniz.

- ☐ Güneş, Ay ve yıldızlar evrendeki mükemmel düzenin bir parçasıdır.
- ☐ Kâinattaki varlıklar kendiliğinden meydana gelmiştir.
- ☐ Çevresini dikkatlice gözlemleyen bir insan, hiç durmayan bir hareketin olduğunu fark eder.
- ☐ Evrendeki her şey birbiriyle uyum içindedir.
- ☐ İnsan, akıl yardımıyla Allah'ın (cc) var ve bir olduğu bilgisine ulaşabilir.

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-8

Adı

Evrende Tevhit İnancının İzleri

Amaç

Tevhit inancına ilişkin sonuç çıkarabilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

20 dk.

Yönerge

1. Bilgi görselini inceleyiniz.
2. Evrendeki düzene bilgi görselindekilerden farklı verilebilecek örnekler neler olabilir? Yazınız.
3. Evrendeki mükemmel düzen ile bir yaratıcının varlığı arasında nasıl bir bağ vardır? Açıklayınız.

Değerlendirme

Aşağıdaki cümleleri verilen ifadelerden uygun olan ile tamamlayınız.

uyum

tesadüf

yaratıcı

devam

Evrendeki düzen Allah'ın (cc) varlığının ve birliğinin kanıtıdır. Çünkü

- a) evrende her şey birbiriyle _____ içindedir.
- b) evrenin düzeni hiç aksamadan _____ etmektedir.
- c) evrendeki düzen _____ olamayacak kadar mükemmeldir.

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Etkinlik-9

Adı

Kur'an-ı Kerim'de Evren

Amaç

Evrendeki mükemmel düzeni gözlem yoluyla fark edip Allah'ın (cc) varlığı ve birliğini gözleme dayalı tahmin edebilme

Beceri

Gözleme dayalı tahmin etme

20 dk.

Yönerge

1. Aşağıda evrendeki düzen hakkında ayetler ve bu ayetlerde geçen olaylar verilmiştir. Ayetleri okuyunuz ve okuduğunuz ayeti, ilgili olduğu olayla örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. "Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahman suresi, 5. ayet)
2. "... Dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır." (Rum suresi, 22. ayet)
3. "Allah geceyi gündüze, gündüzü geceye çevirir; gören ve düşünenler için bunlardan alınacak ibretler vardır." (Nur suresi, 44. ayet)
4. "O gökten bir ölçüye göre yağmur indirendir. Biz onunla ölü araziye canlandırdık. İşte siz de böyle diriltileceksiniz." (Zuhruf suresi, 11. ayet)
5. "Denizde dağlar gibi yüzen gemiler, O'nun varlığının delillerindendir." (Şûra suresi, 32. ayet)
6. "Onlar sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanırlar. Ahirete de kesin olarak inanırlar." (Bakara suresi, 4. ayet)
7. "Allah o su ile size ekin, zeytin, hurma, üzüm ve daha türlü türlü ürünler de bitirir. İşte bunda düşünen bir topluluk için büyük ibret vardır." (Nahl suresi, 11. ayet)

2.	Canlıların çeşitliliği
	Gece ve gündüzün birbirini takibi
	Suyun kaldırma kuvveti
	Besinlerin oluşumu
	Gök cisimlerinin hareketleri
	Su döngüsü

2. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a) Örümceklerin ağlarını dikkatle incelediğinizde onların ne kadar düzgün ve sağlam örüldüğünü fark edebilirsiniz. Sizce bu yeteneği örümceklere kim vermiş olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

- b) Gözlemlerinize dayanarak canlıların sahip olduğu yeteneklere iki örnek veriniz.

Örnek: Kuşların yuva yapmayı bilmesi

- c) Örümceklerin ağ örmesi, kuşların yuva yapması gibi örneklerin Allah'ın (cc) varlığı ve birliği ile ilgisi ne olabilir? Açıklayınız.

Değerlendirme

Aşağıdaki tabloyu bu etkinlikten yola çıkarak tamamlayınız.

Bu etkinlikten önce
Allah'ın (cc) varlığı ve birliğiyle
ilgili bildiklerim

1. _____
2. _____
3. _____

Bu etkinlikte
Allah'ın (cc) varlığı ve birliğiyle
ilgili öğrendiklerim

1. _____
2. _____

Bu etkinlikten sonra
Allah'ın (cc) varlığı ve birliğiyle
ilgili araştırmak istediğim

1. _____